

1/4/24

ELLLENGUATGE

Comparacions

Encara que diuen que les comparacions són odioses, el fet és que són molt habituals, que realitzem molt sovint l'acte de comparar i que àdhuc hi ha qui es passa la vida comparant. Però, podem comparar qualsevol dels innumbrables poetes florals o metafísics que poblen el nostre país amb Jacint Verdaguer? És possible de fer la comparació de cap dels perpetradors de les peces musicals anomenades "temes" que acaparen els programes de les nostres emissores radiofòniques amb compositors com Bach o Beethoven? Vet aquí unes preguntes que mereixerien sens dubte respostes discrepants, perquè si bé és cert, tal com hem dit, que hi ha qui es passa la vida comparant, no ho és menys que n'hi ha d'altres que rebutgen enèrgicament certes comparacions, actitud que es manifesta amb frases tan usuals com *No els comparis, No es poden comparar.*

Si les actituds divergents que podem observar quan és qüestió de comparacions són irreconciliables i les discussions que generen desemboquen generalment en un carreró sense sortida, és perquè tant el verb *comparar* com el substantiu *comparació* poden usar-se avui amb dos significats diferents, gairebé oposats. Usant el verb *comparar* amb el seu sentit principal i propi, res no ens priva de comparar qualsevol poeta menor (àdhuc el comptable de la fàbrica, que dedica els lleures a fer versos) amb Verdaguer o Carner. Però en un segon sentit del verb *comparar*, aquest versaire amic nostre i Verdaguer no es poden comparar, no admeten la comparació. El Diccionari Fabra preveu perfectament aquests dos valors de *comparar*: "examinar (dos o més objectes) a fi de determinar llurs punts de semblança o de dissemblança" i "presentar (un objecte) com a igual a un altre a base d'una semblança real o imaginària" (el substantiu *comparació* hi mereix també dues definicions anàlogues). Els exemples d'aquest segon valor de *comparar*, originat per l'ús del mot, són ben explícits: *És un bon poeta, però no pot comparar-se amb Carducci. És un error voler comparar aquesta ciutat amb Barcelona. Aquestes dues coses no es poden comparar.*

No és excepcional que, com en el cas de *comparar* (i *comparació*), amb l'ús, el significat dels mots es desdobli, fins i tot en valors més o menys oposats. I és també —ai las!— ben freqüent que en una discussió no hi pugui haver acord, simplement pel fet que un mateix mot és usat amb un valor diferent per cada interlocutor.

Albert Jané